

ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

Капітал, ресурси підприємства

**Конспект лекцій для здобувачів освіти
спеціальності 275 «Транспортні технології»
спеціалізації 275.03. «Транспортні технології на
автомобільному транспорті»**

Укладач: Людмила ЧАЙКА

Передмова

Основи економіки транспорту– освітній компонент, який вивчається у закладах фахової передвищої освіти України. Метою вивчення освітнього компоненту є надання знань з основних розділів прикладної економіки, організації та результативності господарювання на рівні первинної ланки суспільного виробництва – автотранспортного підприємства. Одна з основних тем курсу – це «Капітал, виробничі засоби та нематеріальні ресурси».

Конспект лекцій знайомить здобувачів освіти з вузловими питаннями ресурсного забезпечення підприємства. Без цих знань неможливе цілісне розуміння процесів, які мають місце в діяльності підприємства. Вивчення теми «Капітал, виробничі засоби та нематеріальні ресурси» має не лише теоретичне, але й практичне значення.

Мета конспекту лекцій – допомогти здобувачам освіти зрозуміти суть та роль ресурсного забезпечення підприємства. Обрані теми обумовлюють актуальність даного конспекту лекцій, роблять його матеріали такими, що мають важливе значення для подальшого вивчення спеціальних освітніх компонентів та практичної діяльності.

Методичний посібник включає теми лекцій, їх зміст, запитання для самоперевірки та контролю, а також рекомендовану література.

ЗМІСТ

Передмова.....	2
Тема 1. Загальна характеристика капіталу та виробничих засобів.....	3
Тема 2. Основні засоби підприємства.....	9
Тема 3. Спрацювання та амортизація основних засобів.....	15
Тема 4. Нематеріальні ресурси господарювання.....	25
Тема 5. Оборотні засоби підприємства	28
Література	30

основний
оборотний.

Основний капітал – це частина постійного капіталу, яка складається з вартості засобів праці (будівель, споруд, машин тощо) та обертається протягом кількох періодів виробництва. Основний капітал переносить свою вартість на вартість виготовленого продукту частинами. Вартість основного капіталу відшкодовується виробнику в міру реалізації готової продукції.

Оборотний капітал – це частина постійного капіталу, яка витрачається на придбання на ринку предметів праці (сировина, матеріали, комплектуючі тощо) та обертається протягом одного періоду виробництва. Оборотний капітал переносить всю свою вартість на вартість виготовленого продукту. Вартість оборотного капіталу відшкодовується виробнику в міру реалізації готової продукції.

За джерелами формування капітал підприємства поділяють на:

- власний капітал – та сума коштів, яку без будь-яких обмежень можна визнати власністю підприємства. Це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

- позичковий (залучений) капітал, який формується на тимчасовій основі у вигляді довгострокової чи короткострокової позички.

2. Матеріальні активи підприємства - це активи, які мають матеріальну основу. До матеріальних активів відносять також засоби виробництва, що мають місце в діяльності підприємства.

Виготовлення продукції здійснюється в процесі взаємодії праці людини та певних засобів виробництва. Засоби виробництва за речовим складом становлять

ВИРОБНИЧІ ЗАСОБИ ПІДПРИЄМСТВА

ОСНОВНІ ЗАСОБИ

ОБОРОТНІ ЗАСОБИ

Засоби виробництва (засоби праці та предмети праці) не тотожні виробничим фондам тому що

- засоби виробництва стають виробничими фондами з моменту їхнього використання у виробничому процесі;
- виробничі засоби є виключно вартісною економічною категорією на відміну від засобів виробництва.

Основні засоби – це частина виробничих фондів у вигляді сукупності засобів праці, які мають вартість і функціонують у виробництві тривалий час у своїй незмінній формі, а їхня вартість переноситься конкретною працею на вартість продукції, що виробляється, частинами в міру спрацювання.

Роль основних засобів значна, а саме

- ❖ визначають характер матеріально-технічної бази виробництва на різних етапах;
- ❖ зростання обсягу й вдосконалення основних засобів забезпечують підвищення оснащеності та продуктивності праці трудового персоналу;
- ❖ становлять матеріальну основу виробничої потужності підприємства (знаряддя праці – найбільш активна частина основних фондів).

Оборотні засоби - це частина виробничих фондів у вигляді сукупності предметів праці, елементи яких цілком споживаються у кожному виробничому процесі (циклі) і переносять всю свою вартість на вартість продукції, що виробляється.

Роль оборотних фондів значна, а саме

- ❖ формують речовинну субстанцію продукції, що виготовляється (сировина);

- ❖ Створюють матеріальні умови для здійснення виробничих процесів (паливо, енергія);
- ❖ Забезпечують збереження та транспортування сировини та готових виробів (допоміжні матеріали: мастила, фарби, тара).

Запитання для самоперевірки та контролю:

- 1) Що являє собою капітал підприємства?
- 2) В чому полягають особливості постійного та змінного капіталу підприємства?
- 3) Який існує зв'язок між засобами виробництва та виробничими фондами?
- 4) Що таке основні засоби?
- 5) Що таке оборотні засоби?

Література:

1. С.Ф.Покропивний. Економіка підприємства. – Київ, 2005. - С.100-102;
2. А.В.Шегда. Економіка підприємства. – Київ: Знання, 2005. - С. 163-164, 194.

ЛЕКЦІЯ 2.

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ПІДПРИЄМСТВА

1. Оцінка основних засобів.
2. Класифікація основних засобів
3. Структура основних засобів

Оцінка основних засобів підприємства – це грошовий вираз їхньої вартості. Значення оцінки основних засобів значне, а саме

- дає можливість правильно визначити загальний обсяг основних засобів;
- дає можливість визначити динаміку і структуру основних засобів;
- необхідна для розрахунку економічних показників господарської діяльності підприємства за певний період.

Існує кілька видів оцінки основних засобів.

Основні засоби оцінюються:

- залежно від моменту проведення оцінки:

первісна (початкова) вартість
відновлена (відновна) вартість;

- залежно від стану основних засобів:

повна вартість

залишкова вартість.

Первісна вартість основних засобів – це фактична їхня вартість на момент введення в дію чи на момент придбання. Первісна вартість включає: купівельну вартість, ТЗВ, витрати на встановлення, монтаж, вартість послуг юристів, які були надані при придбанні основних засобів та всі інші витрати, які безпосередньо нанесені при їх придбанні. До первісної вартості не включають: суми ПДВ, вартість торгівельних знижок, нараховані відсотки за користуванням кредитом банку, який був одержаний при придбанні основних засобів. Первісна вартість основних засобів, придбаних в обмін, дорівнює їх справедливій вартості. Справедлива (реальна) вартість основних засобів дорівнює сумі, за якої цей об'єкт може бути обмінений у разі здійснення угоди між компетентними, заінтересованими та незалежними сторонами.

Відновна вартість основних засобів – це вартість відтворення основних засобів за сучасних умов виробництва. Вона враховує ті самі витрати, що й первісна вартість, але за сучасними цінами. Для забезпечення порівнянності вартісної оцінки основних засобів періодично проводиться їхня переоцінка.

Повна (первісна та відновна) вартість – це вартість основних засобів у новому, не спрацьованому (не зношеному) стані. Саме за цією вартістю основні засоби зараховуються на баланс підприємств.

Залишкова вартість – це реальна вартість основних засобів, ще не перенесена на вартість виготовленої продукції. Це розрахункова величина, вона визначається як різниця між повною вартістю та накопиченою на момент обчислення сумою спрацювання основних засобів. Залишкова вартість основних засобів на час їхнього вибуття має назву ліквідаційної вартості. Її використовують для розрахунків норм амортизаційних відрахувань та визначення наслідків ліквідації спрацьованих основних засобів.

На підприємстві склад основних виробничих засобів на протязі року часто змінюється: відбувається введення нових і вивід старих засобів. При таких умовах доцільно визначати середньорічну вартість основних засобів , балансову вартість основних засобів.

2. Необхідною умовою правильного обліку та планування відтворення основних засобів є їхня класифікація.

Видова класифікація основних засобів використовується бухгалтерським обліком і статистикою. Згідно П(С)БО-7 «Основні засоби» всі основні засоби за натурально-речовим складом розподіляються на певні види, а саме:

- земельні ділянки;
- капітальні витрати на поліпшення земель;
- будинки, споруди та передавальні пристрої;
- машини та обладнання;
- транспортні засоби;
- інструменти, прилади, інвентар (меблі);
- робоча і продуктивна худоба;
- багаторічні насадження;
- інші основні засоби.

Відповідно до податкового законодавства основні засоби класифікують за функціональним призначенням на такі групи:

- будівлі, споруди, їхні структурні компоненти та передавальні пристрої;

- транспорт, меблі, прилади, інструменти, телефони та інше офісне обладнання;
- інші основні засоби.

3. Так як, основні засоби відіграють не однакову роль у процесі виробництва, слід знати структуру основних засобів. Основні засоби поділяються на дві частини:

- активну, яка безпосередньо бере участь у виробничому процесі і завдяки цьому забезпечує належний обсяг та якість продукції. Це робочі машини, устаткування, інструмент, вимірювальні та регулюючі прилади та пристрої

- пасивну, що створює умови для здійснення процесу виробництва. Це будівлі, споруди, транспортні засоби, передавальні пристрої, господарський інвентар... .

Співвідношення окремих частин основних засобів, виражене у відсотках до їхньої загальної вартості на підприємстві, визначає видову структуру використовуваних засобів праці. Чим більша питома вага активної частини основних засобів, тим прогресивніша (ефективніша) їх структура.

Структура основних засобів змінюється під впливом багатьох факторів. Такими факторами є: виробничі

особливості підприємства, територіальне розміщення, НТП, форми організації виробництва, рівень цін на устаткування.

Запитання для самоперевірки та контролю:

1. Що таке оцінка основних засобів?
2. Що передбачає класифікація основних засобів?
3. Коли структура основних засобів вважається прогресивною?

Література:

1. С.Ф.Покропивний. Економіка підприємства. – Київ, 2005. - С.102-105;
2. А.В.Шегда. Економіка підприємства. – Київ: Знання, 2005. - С. 164-169;
3. П(С)БО 7 «Основні засоби».

ЛЕКЦІЯ 3.

СПРАЦЮВАННЯ ТА АМОРТИЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1. Спрацювання основних засобів .
2. Відтворення основних засобів.
3. Амортизація основних засобів.
4. Ефективність використання та відтворення основних засобів.
5. Напрямки інтенсифікації відтворення та способи ефективного використання основних засобів.

1. Спрацювання –це явище поступової втрати первинних властивостей. Розрізняють три види спрацювання основних засобів: фізичне (матеріальне);

економічне;

техніко-економічне.

Фізичне спрацювання – це явище втрати своїх первісних техніко-експлуатаційних якостей, тобто споживчої вартості. Воно призводить до зменшення їхньої реальної вартості, тобто до економічного спрацювання. Техніко-економічне спрацювання – це процес знецінення діючих засобів праці під впливом НТП ще до настання повного фізичного спрацювання. Воно характеризується поступовою втратою

засобів праці своєї споживчої вартості внаслідок вдосконалення засобів праці, створення нових.

2. Спрацьовані основні засоби вимагають відтворення. В практиці застосовують різні форми простого чи розширеного відтворення. Просте відтворення передбачає ремонт, модернізацію та заміну діючих засобів праці. Розширене – технічне переозброєння діючого підприємства, реконструкцію та розширення діючого підприємства, а також нове будівництво. Ці форми є взаємозв'язаними елементами єдиного відтворювального процесу, які доповнюють один одного.

3. Процес виробництва потребує постійного відтворення. Необхідною умовою відновлення основних засобів є поступове відшкодування їхньої вартості, яке здійснюється через амортизацію. Амортизація основних засобів - це процес перенесення авансованої раніше вартості всіх видів засобів праці на вартість продукції з метою її повного відшкодування.

Для відшкодування вартості зношеної частини основних засобів підприємство робить амортизаційні відрахування, тобто встановлює певну грошову компенсацію відповідно

до розмірів спрацювання. Ці відрахування включають до собівартості продукції, що реалізують під час продажу товарів, а потім накопичують у спеціальному амортизаційному фонді. Цей фонд служить для відтворення основних засобів.

Амортизація – це систематичний розподіл вартості об'єкта основних засобів(засобів), яка підлягає амортизації, протягом строку його корисної експлуатації. Амортизація, як правило нараховується за місяць. А знос –це сума накопиченої амортизації з моменту її нарахування. Вартість основних засобів, яка амортизується, вираховується як різниця між балансовою вартістю та його ліквідаційною вартістю (.....). Ліквідаційна вартість – це сума, яку підприємство очікує отримати від реалізації об'єкту основних засобів по закінченню його терміну використання на даному підприємстві. Ліквідаційна вартість – це вартість металолому, вузлів, агрегатів (вартість деталей, які можуть бути використані як запчастини при ремонті) може бути визначена нормативним порядком:

- для будівельного та ремонтного устаткування – 4%;
- для рухомого складу – 10% від первісної вартості засобів.

Починається нараховуватися амортизація з місяця наступного за місяцем його придбання і припиняється нараховуватися амортизація з місяця, наступного за місяцем його вибуття.

Амортизаційні відрахування обчислюють за певними нормами. Ці відрахування характеризують щорічний розмір відрахувань у відсотках до балансової вартості об'єкта основних засобів. Норма амортизації – це встановлений річний відсоток відшкодування вартості зношеної частини основних засобів. Норма амортизації на реновацію (повне відновлення) основних засобів розраховується за формулою:

.....

Норми амортизації мають бути економічно обґрунтованими і спрямованими на своєчасне відшкодування основних засобів. Під час їх розрахунку дуже важливо правильно визначити термін використання основних засобів, який встановлюється підприємством при зарахуванні об'єктів основних засобів на баланс.

Важливим у системі амортизації є методи її нарахування. Вони дають змогу впливати на обсяг амортизаційних відрахувань, ступінь концентрації ресурсів у різні періоди функціонування основних засобів. Згідно П(С)БО – 7

«Основні засоби» є шість методів нарахування амортизації. Підприємства обирають самостійно методи нарахування амортизації. Водночас на одному підприємстві може використовуватись декілька методів нарахування амортизації різних об'єктів.

Відомі такі методи амортизація основних засобів:

- прямолінійний;
- зменшення залишкової вартості;
- прискореного зменшення залишкової вартості;
- кумулятивний;
- виробничий;
- податковий.

4. З метою виявлення резервів поліпшення використання основних засобів й удосконалення планування капітальних вкладень необхідно проаналізувати показники, які характеризують ефективність використання та відтворення засобів праці на підприємстві.

Основними показниками, які характеризують ефективність використання основних виробничих засобів підприємства є:

- фондвіддача показує, яка сума валового доходу припадає на 1 грн. вартості основних виробничих засобів та визначається як відношення валового доходу до вартості

засобів. Зростання фондівдачі свідчить про підвищення ефективності використання основних виробничих засобів;

- фондомісткість характеризує, яка частка вартості основних виробничих засобів припадає на 1 грн. валового доходу підприємства. Цей показник обернений до фондівдачі;

- рентабельність визначається як відношення валового прибутку до середньорічної вартості засобів.

Основними показниками, які характеризують відтворення основних виробничих засобів підприємства є:

- коефіцієнт оновлення характеризує інтенсивність введення в дію нових виробничих потужностей і визначається відношенням вартості введених основних засобів до вартості всіх основних засобів на кінець року;

- коефіцієнт вибуття відображає інтенсивність вибуття основних виробничих засобів упродовж розрахункового періоду і визначається відношенням вартості основних засобів, що вибули до вартості засобів на початок року;

- коефіцієнт зносу показує, яка частина вартості основних засобів уже перенесена на вартість готової продукції та визначається відношенням величини зносу до вартості основних засобів на кінець року;

- коефіцієнт придатності характеризує ступінь придатності основних засобів до експлуатації і визначається як відношення недоамортизованої вартості основних засобів до їх вартості на кінець року. Слід пам'ятати, що сума коефіцієнтів зносу та придатності дорівнює одиниці.

5. Забезпечення розвитку та підвищення ефективності виробництва можливе за умови інтенсифікації відтворення та кращого використання основних засобів.

Основними напрямками **інтенсифікації відтворення** основних засобів є :

- прискорення розвитку машинобудівного комплексу України, перебудова його структури з метою максимально можливого задоволення попиту на широку номенклатуру різних видів машин та устаткування, забезпечення виготовлення нових поколінь техніки, розробка та організація виробництва тих знарядь праці, які раніше не виготовлялись;

- зосередження зусиль різних галузей науки на пріоритетних напрямках науково-технічного прогресу, розвитку наукомістких виробництв;

- дотримання кожним підприємством власної стратегії технічного, організаційного та економічного розвитку;

- переорієнтація інвестиційної політики на максимальне технічне переозброєння й реконструкцію діючих виробничих об'єктів, збільшення масштабів вилучення з виробництва технічно застарілих і економічно малоефективних машин та устаткування, перехід від одиничної заміни спрацьованих засобів праці до систематичного комплексного оновлення техніко-технологічної бази виробничих ланок підприємства;

- створення ринкового економічного механізму країни. Він зможе забезпечити постійну заінтересованість усіх ланок управління виробництвом у здійсненні ефективних відтворювальних процесів.

Ефективне використання основних засобів та виробничих потужностей має велике значення як для підприємства, так і для економіки країни в цілому. Повніше використання основних засобів веде до зменшення потреби у введенні в експлуатацію нових виробничих потужностей, до збільшення випуску обсягів продукції та підвищення рівня якості, а значить і прибутку.

Всю сукупність **способів ефективного використання основних засобів** можна умовно поділити на дві групи:

- 1) збільшення екстенсивного завантаження;
- 2) підвищення інтенсивного навантаження.

Збільшення екстенсивного завантаження передбачає : по-перше, збільшення часу функціонування основного устаткування і, по-друге, підвищення питомої ваги діючого устаткування в складі всього устаткування підприємства. Воно може бути досягнуто шляхом скорочення та ліквідації простоїв, підвищення якості ремонтного обслуговування, зменшення кількості недіючого устаткування, виведення з експлуатації зайвого та швидке залучення у виробництво не встановленого устаткування.

Підвищення інтенсивного навантаження передбачає збільшення ступеня завантаження устаткування за одиницю часу. Воно може бути досягнуто шляхом модернізації діючого устаткування, машин та механізмів, встановлення оптимального режиму їх роботи; вдосконалення засобів праці та технології виробництва, наукової організації праці, управління; підвищення кваліфікації та професійної майстерності працівників.

Досить значними резервами кращого екстенсивного та інтенсивного використання основних засобів також є: вдосконалення структури основних виробничих засобів та швидке освоєння проектних потужностей.

Перелічені напрямки інтенсифікації відтворення та способи ефективного використання основних засобів

потребують активної діяльності підприємств та мобілізації великих фінансових коштів. Впровадження їх у повному обсязі можливе за умови постійної державної підтримки та іноземного капіталу.

Запитання для самоперевірки та контролю:

1. Що таке спрацювання основних засобів?
2. У чому сутність амортизації основних засобів?
3. Які напрямки кращого використання основних виробничих засобів?

Література:

1. С.Ф.Покропивний. Економіка підприємства. – Київ, 2005. - С.105-121;
2. А.В.Шегда. Економіка підприємства. – Київ: Знання, 2005. - С. 170-192;
3. П(С)БО 7 «Основні засоби».

ЛЕКЦІЯ 4.

ОБОРОТНІ ЗАСОБИ ПІДПРИЄМСТВА

1. Склад і структура оборотних засобів.
2. Ефективність використання оборотних засобів.

1. Оборотні засоби підприємства мають матеріально-речову та вартісну форми. До *складу* оборотних засобів включають:

- виробничі запаси
- незавершене виробництво
- напівфабрикати власного виготовлення
- витрати майбутніх періодів.

Виробничі запаси становлять найбільшу частину оборотних засобів. До них належать: сировина, основні та допоміжні матеріали, покупні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо, тара і тарні матеріали, запасні частини для ремонту, інші матеріали. У складі виробничих запасів окремою групою виділяють малоцінні та швидкозношувані предмети, термін використання яких не перевищує одного року.

Незавершене виробництво – це предмети праці, обробку яких незавершено підприємством. Вони перебувають

безпосередньо на робочих місцях або в процесі транспортування від одного робочого місця до іншого.

Напівфабрикати власного виготовлення – це предмети праці, які повністю оброблені в даному виробничому підрозділі (цеху) підприємства, але подальше оброблення повинні пройти в інших підрозділах (цехах) підприємства.

Витрати майбутніх періодів не є речовим елементом оборотних засобів. Вони являють собою грошові витрати, що були здійснені в даному періоді, але на собівартість продукції будуть віднесені частинами в наступних періодах. Ці витрати відшкодовуються за рахунок собівартості продукції в наступні періоди. До витрат майбутніх періодів належать: витрати на підготовку виробництва, на освоєння нових видів продукції, на придбання певної інформації, на передплату періодичних видань тощо.

Співвідношення окремих елементів оборотних засобів до загального їх обсягу характеризує їх виробничо-технологічну (стадійну) *структуру*. Вона формується під впливом багатьох факторів, а саме характеру виробництва, особливостей продукції та технології її виготовлення, умов забезпечення підприємства сировиною та матеріалами тощо. Структура оборотних засобів з часом змінюється. Так, за останні роки в структурі оборотних засобів

спостерігається тенденція до зменшення питомої ваги виробничих запасів і відповідно до збільшення частки незавершеного виробництва та витрат майбутніх періодів.

2. Ефективність використання оборотних засобів полягає в двох напрямках: комплексній переробці сировини та використанні вторинних матеріальних ресурсів.

.....

Запитання для самоперевірки та контролю:

1. Що ви знаєте про склад оборотних засобів?
2. Що являє собою структура оборотних засобів?
3. Які напрямки ефективного використання оборотних засобів ви знаєте?
В чому полягає їх суть?

Література:

1. С.Ф.Покропивний. Економіка підприємства. – Київ, 2005. – С. 121-126;
2. А.В.Шегда. Економіка підприємства. – Київ: Знання, 2005. - С. 194-196, 203-204.

ЛЕКЦІЯ 5.

НЕМАТЕРІАЛЬНІ РЕСУРСИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1. Поняття та види нематеріальних ресурсів.
2. Нематеріальні активи підприємства.
3. Групи нематеріальних активів.

1. *Нематеріальні ресурси* підприємства – це складова частина потенціалу підприємства, яка забезпечує економічну користь протягом тривалого періоду і має ту особливість, що в них відсутня матеріальна основа здобування доходів та невизначені майбутні розміри усіх заходів. За походженням нематеріальні ресурси виникають завдяки новим унікальним знанням або через рідкість ресурсів. Поняття нематеріальних ресурсів фактично уточнюється з поняттями об'єктів інтелектуальної власності, які поділяють на такі *види*:

- ❖ об'єкти промислової власності;
- ❖ об'єкти, що охороняються авторськими та суміжними правами;
- ❖ нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.

2. *Нематеріальні активи* – це права власності і захист доступу до нематеріальних ресурсів підприємства та їх

використання в господарській діяльності з метою одержання доходу.

Згідно П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» нематеріальний актив – це немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам.

3. Група нематеріальних активів – це сукупність однотипних за призначенням та умовами використання нематеріальних активів.

В бухгалтерському обліку виділяють такі групи нематеріальних активів:

- ❖ права користування природними ресурсами;
- ❖ права користування майном;
- ❖ права на комерційні позначення, комерційні найменування тощо;
- ❖ незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи;
- ❖ права на об'єкти промислової власності;

- ❖ авторське право та суміжні з ним права;
- ❖ інші нематеріальні активи.

Права засвідчуються патентами. Правова охорона знаків для товарів і послуг, фірмових(комерційних) найменувань здійснюється на підставі їх державної реєстрації, результатом якої є видача відповідного свідоцтва. Передача права власності на використання нематеріальних ресурсів іншим суб'єктом здійснюється у формі ліцензійної угоди.

Запитання для самоперевірки та контролю:

1. Що таке нематеріальні ресурси?
2. Що ви знаєте про нематеріальні активи?
3. На які групи поділяються нематеріальні активи в бухгалтерському обліку

Література:

- 1.С.Ф.Покропивний. Економіка підприємства. – Київ, 2005. - С.127-148;
2. І.М.Бойчик, П.С.Харів, М.І.Хопчан, Ю.В.Піча. Економіка підприємства. - Львів, 2001. – С.121-123;
- 3.П(С)БО 8 «Нематеріальні активи».

ЛІТЕРАТУРА

1. С.О.Корецька, А.Ю.Якимчук, Т.С. Карпан. Економіка автомобільного транспорту, навчальний посібник, - Рівне,2013 – 309с.
2. Іванілов О.С.. Дмитрієв І.А., Шевченко І.Ю. Економіка підприємств автомобільного транспорту: підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Х.: ФОП Бровін О.В.. 2017. – 632 с.
3. С.Ф.Покропивний. Економіка підприємства. – Київ, 2005. - 496 с.
4. І.М.Бойчик, П.С.Харів, М.І.Хопчан, Ю.В.Піча. Економіка підприємства. - Львів, 2001. – 298 с.
5. А.В.Шегда. Економіка підприємства. – Київ: Знання, 2005. – 431 с.
6. П(С)БО 7 «Основні засоби».
7. П(С)БО 8 «Нематеріальні активи».

